

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ
СОЦІОЛОГІЇ, СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ**

**МАТЕРІАЛИ
ДОПОВІДЕЙ ТА ПОВІДОМЛЕНЬ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
*(Ужгород, 16 вересня 2016 року)***

Ужгород – 2016

УДК 371
ББК 88.8

Актуальні проблеми сучасної соціології, соціальної роботи та професійної підготовки фахівців: Матеріали доповідей та повідомлень Міжнародної науково-практичної конференції / За ред. проф. І.В.Козубовської, проф. Ф.Ф.Шандора. – Ужгород, 2016. – 230 с.

У випуску вміщено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, проведеної кафедрою соціології і соціальної роботи Ужгородського національного університету в м.Ужгород 16 вересня 2016 року.

Видано за підтримки міжнародного проекту «TOUCH».

*Рекомендовано до друку рішенням
Вченої ради факультету суспільних наук УжНУ
протокол № 2 від 27 жовтня 2016 року*

© Ужгородський національний університет, 2016

ЗМІСТ

Архипова С. Адаптаційні можливості освіти соціально незахищених категорій дорослих	9
Афанасьєв Д. Процедура формування соціального потенціалу Інтернет-спільнот	11
Бабинєць М. До питання про форми ділового спілкування в менеджменті	12
Байбакова О. Основні наукові підходи до професійної підготовки фахівців соціальної роботи в США	14
Байдюк Н. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до впровадження гендерного підходу.....	16
Балдинюк О. Готовність майбутніх соціальних працівників до роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування.....	19
Бардіна Л., Назаренко Н. Удосконалення мовної компетенції як один з аспектів професійної підготовки фахівців спортивної галузі	20
Березовська Л. Формування комунікативних умінь майбутніх соціальних працівників у процесі професійної підготовки	22
Белікова Ю. Фактори участі респондентів в он-лайн дослідженнях.....	23
Бичок А. Науково-теоретичний аналіз значення міжкультурної комунікації в системі професійної підготовки фахівців зовнішньоекономічної діяльності.....	25
Білавич Г., Савчук А. Риторична культура в контексті професіограми майбутнього дипломата.....	27
Білавич І. Система громадської соціальної опіки дітей-сиріт у Галичині на початку ХХ ст	29
Бобак О. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до роботи з молодими сім'ями на засадах компетентнісного підходу	31
Боделан М. Базові принципи вуличної соціальної роботи	32
Борщ К., Порада В. Проблеми виховання дітей у неповних сім'ях	33
Варга Н. Самозайнятість населення Закарпаття, як умова адаптації до сучасної економічної ситуації	36
Ворошук О. Інтеграції дітей з особливими потребами у загальноосвітній простір	38
Гевчук Н. Форми та методи соціально-педагогічної профілактики у роботі з дітьми трудових мігрантів	40
Головач Л. Показники, критерії і результати готовності майбутніх соціальних педагогів до статевого виховання старшокласників.....	42
Голодюк А. Особливості соціалізації дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування	44
Голубенко Т. Особливості структури готовності майбутніх соціальних працівників до патронажної роботи з людьми похилого віку.....	45
Гребінь Л. Студентська соціально-психологічна служба як додатковий вид підготовки фахівців соціальної сфери	48
Гуріч В. Соціальна педагогіка в Україні: практика без освіти	49
Данко Д. Історичні аспекти медико-соціальної роботи.....	51
Дідик Н. Розвиток навчальної мотивації майбутніх соціальних працівників засобами інтерактивних технологій.....	52
Довга Т. Розвиток етичної компоненти особистісно-професійного іміджу майбутнього вчителя початкової школи.....	54
Жиленко Р. Основні виклики у роботі НУО, що надають послуги дітям з особливими потребами (за результатами дослідження одного випадку)	56
Житинська М. До проблеми навчання комп'ютерній грамотності людей похилого віку	59
Заблоцький А. Підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи в альтернативних формах державної опіки над дітьми	60
Зима О., Голуб М. Планування методичного забезпечення організаційно-виховної роботи ВНЗ.....	62
Зінченко Т. Самохронометраж студента-першокурсника	64
Зобенько Н. Деякі особливості практичної підготовки соціальних педагогів у системі вищої освіти до превентивного виховання учнівської молоді	65
Зоська Я., Іваць О. Підвищення кваліфікації вчителів в умовах формування інформаційного суспільства в Україні.....	67
Кабусь Н. Спецкурс у системі підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери до сталого розвитку соціальних груп.....	69
Калаур С. Толерантність як необхідний показник готовності майбутніх фахівців соціальної сфери до розв'язання конфліктів у професійній діяльності.....	71
Каркач А.В. Освіта в Університетах третього віку як засіб ресоціалізації людей похилого віку	73
Карпич І. Проблеми підготовки працівників соціальної сфери до професійної діяльності	74
Кацьора О. Спектр надання соціальних послуг внутрішньо переміщеним особам в Закарпатській області	75
Кіриченко С. Реалізація на практиці проекту багатовекторної освіти школярів	77
Ключкович Т. Компетентнісний підхід в європейській стратегії педагогічної освіти.....	79
Коваленко О. Структура професійної компетентності сучасних фахівців	80
Ковач К. Транскордонні дослідження серед студентів з несприятливого для вищої школи регіону.....	83
Козубовська І., Козубовський Р. Взаємодія соціальних інститутів у забезпеченні соціального захисту дітей у Великій Британії.....	86

CONTENT

Arkhypova S. Adaptive capacity of education of socially vulnerable categories of adults	9
Afanasiev D. Procedure of development of Internet communities' social potential	11
Babynets D. To the issue of the forms of business communication in management	12
Baibakova O. The main scientific approaches to professional training of social workers in the USA	14
Baidiuk N. Training future social educators to introduce gender approach	16
Baldyniuk O. Readiness of future social workers for the work with orphans and children deprived of parental care	19
Bardina L., Nazarenko N. Improvement of language competence as one of the aspects of professional training in the field of sport	20
Berezovska L. Development of future social workers' communication skills in the process of professional training....	22
Bielikova Yu. The factors of respondents' participation in online studies	23
Bychok A. Scientific and theoretical analyses of inter-cultural communication in a system of professional training in the field of foreign trade activity	25
Bilavych H., Savchuk A. Rhetorical culture in a context of professiogram of a future diplomat	27
Bilavych I. Social community child care system for orphans in Galicia at the beginning of 20 th century	29
Bobak O. Training future social educators to work with young families using competency-based approach	31
Bodelan M. Basic principles of street social work	32
Borshch K., Porada V. The problems of parenting in incomplete families	33
Varha N. Self-employment of population of Transcarpathia as a condition of adaptation to modern economic environment.....	36
Voroshchuk O. Integration of disabled children in general educational environment	38
Hevchuk N. The forms and the methods of social and pedagogical prevention in a work with children of labor migrants.....	40
Holovach L. Indicators, criteria, and results of social educators' readiness for sexual education in high school.....	42
Holodiuk A. The features of socialization of orphans and children deprived of parental care	44
Holubenko T. The features of readiness structure of future social workers in elderly care.....	45
Hrebin L. Students' socio-psychological service as a complementary type of training for professionals in social field	48
Hurich V. Social pedagogic in Ukraine: practice without education.....	49
Danko D. The historical aspects of medical social work	51
Didyk N. Development of learning motivation of future social workers by means of interactive technologies	52
Dovha T. Developing ethical component of personal and professional image of primary school teacher	54
Zhylenko R. The main challenges for NGOs providing services for disabled children (the case-study results)	56
Zhytynska M. To the issue of training of elderly on computer literacy	59
Zabolotskyi A. Training of future social workers to provide alternative forms of public child care.....	60
Zyma O., Holub M. Planning methodological support for organizational and educational work in higher education institution	62
Zinchenko T. Self-time keeping of first year student	64
Zobenko N. Some features of future social educators' practical training in higher education system to prevention work with students.....	65
Zoska Ya., Ivats O. Teachers' advanced training in the conditions of information society evolution in Ukraine	67
Kabus N. Special course in a system of training of future social field professionals for sustainable development of social groups	69
Kalaur S. Tolerance as a vital indicator of readiness of the future specialists in social field for conflict solving in professional activity	71
Karkach A. Education in the Universities of the third age as a tool of resocialization of elderly	73
Karpych I. The problems of training of social field specialists to professional activity	74
Katsora O. Range of social services provided for internally displaced people in Zakarpatska oblast	75
Kirychenko S. Implementation of a project of multi-dimensional education of pupils	77
Kliuchkovych T. Comprehensive approach in European strategy of pedagogic education.....	79
Kovalenko O. Structure of professional competence of modern professionals	80
Kovács K., Cross-border study among the students of educationally disadvantaged regions.....	83
Kozubovska I., Kozubovskyi R. Reciprocity of social institutions in provision of social protection for children in Great Britain.....	86
Koliada N. Topical problems of professional training of the organizers of children's movement in a theory and a practice of social work	87
Kononchuk A. To the issue of establishment of scientific schools of social work in Ukraine	89
Kopylova S. Educational navigator as a tool for organizing training activity of the Masters of Social Work.....	90
Korshun T. Social work with national minorities in modern practice.....	92
Kostiv V. The laws of social development of personality (based on example of individual civic culture development).....	93
Kudria M. Innovative methods of teaching English in high school in a context of humanistic orientation to training process.....	95

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ СТРАТЕГІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

*Ключкович Тетяна Василівна,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Європейська педагогічна спільнота розглядає компетентісний підхід як ключову інновацію сучасної освіти та інструмент модернізації підготовки фахівців. Як зазначають даному контексті дослідники: «Сучасні європейські освітні системи охоплені ідеями компетентісного підходу – від школи до університету» [1, с. 9]. Компетентісний підхід орієнтує на єдині вимоги щодо освітніх стандартів в Європі та став методологічною основою для досягнення цілей, змісту та якості європейської вищої освіти.

На думку Л. Поліщука, успішність інтеграційних процесів у системі професійної підготовки учителів ставить перед урядом кожної європейської країни три завдання: по-перше, визначення професійних компетентностей, якими повинен володіти майбутній європейський учитель; по-друге, створення умов для здобуття цих компетентностей і розвитку їх упродовж життя; по-третє, складання ефективних навчальних програм, спрямованих на озброєння майбутніх учителів професійними компетентностями [4, с. 136].

Дослідники виокремлюють основні тенденції запровадження компетентісного підходу в педагогічну освіту європейських країн:

- уточнення сутності поняття «компетентність вчителя» як здатності, що має трискладову психологічну будову, яка забезпечує здійснення діяльності (потреби, здібності, вміння);
- покращення якості педагогічної освіти шляхом розвитку сучасних компетентностей вчителів;
- обґрунтування конкретних характеристик професійних компетентностей відповідно до функцій педагогів;
- впровадження компетентісно-кваліфікаційного підходу в професійну підготовку вчителів;
- забезпечення особистісно-розвивального характеру професійної підготовки та ефективної самореалізації та саморозвитку вчителів;
- актуалізація розвитку у вчителів глобальної, міжкультурної, громадянської та інклюзивної компетентностей;
- реорганізація педагогічної практики з урахуванням сучасних вимог до майбутньої діяльності вчителів і структури їх професійної компетентності [1, с. 230].

Компетентісний підхід у всіх аспектах відображає процес модернізації вищої педагогічної освіти у європейських країнах.

Розробці компетентісного концепту як інструменту модернізації освіти приділяється значна увага на рівні європейських урядових структур та експертних об'єднань. Модернізація європейської педагогічної освіти на компетентісних засадах набула політичного пріоритету в межах Лісабонської стратегії розвитку Європейського Союзу (2000 р.), етапно розвиваючись за допомогою рекомендацій, постанов та інших документів.

В 2005 році Європейська комісія запропонувала «Комплекс загальних європейських принципів стосовно компетентій і кваліфікацій вчителів» [5], де зафіксовані загальноєвропейські вимоги до професії вчителя: висока кваліфікація вчительської професії; навчання впродовж життя; професійна мобільність; професія, що базується на партнерстві. Вчитель повинен володіти відповідними компетентціями, щоб відповідати вказаним принципам: мати предметні знання, вміння і відповідну педагогічну кваліфікацію; вміти створювати сприятливі умови для навчання; професійно розвиватися протягом усієї педагогічної кар'єри; працювати в мультикультурних і соціально-різноманітних групах та ін.

Європейський вимір в педагогічній освіті має багато граней:

- європейські знання вчителя (European knowledge), що включають знання про системи освіти та політику у сфері освіти в різних країнах Європи;
- європейська ідентичність (European identity) – співіснування національної ідентичності та транснаціональної свідомості;
- європейська полікультурність (European multiculturalism), що зумовлюється багатокультурною природою європейського суспільства;
- європейська мовна компетентність (European language competence), що проявляється в тому, що педагог розмовляє більш ніж однією європейською мовою, використовує іноземну мову в опануванні педагогічною професією і в подальшому педагогічному розвитку;
- європейський професіоналізм (European professionalism) пов'язаний з такою освітою вчителя, яка дає змогу йому працювати в будь-якій країні Європи;
- європейське громадянство (European citizenship) вчителя полягає в тому, що він поводить себе як громадянин Європи;
- європейська якість (European quality), що передбачає існування певних шляхів порівняння систем педагогічної освіти в різних країнах Європи [3, с. 18].

Вказані характеристики лежать в основі професійної підготовки сучасного європейського вчителя.

Дослідники виокремлюють три основні моделі визначення та організаційного впровадження вмінь і компетентностей майбутніх вчителів у системі вищої педагогічної освіти країн Європейського Союзу [2, с. 159-160].

За першою моделлю (Кіпр, Естонія, Німеччина, Великобританія) вміння та компетентності в педагогічній освіті централізовано визначені на національному рівні урядом, міністерством чи урядовими інституціями.

У другій моделі (Австрія, Бельгія, Франція,

Угорщина, Італія, Литва, Польща, Румунія, Словаччина, Іспанія, Швеція та ін.) урядом не визначено безпосередньо компетенції для навчальних програм і курсів педагогічної освіти, а лише створено певні вимоги для їх визначення. Право запровадження тих чи інших компетентностей у програми педагогічної освіти належить вузам.

В третій моделі (Чехія, Фінляндія, Греція і Мальта) уміння й компетентності вчителів не визначено централізовано на національному рівні, але така регламентація є можливою на рівні окремих навчальних закладів.

Загалом запровадження педагогічних умінь і компетентностей залежить від організації та управління освітою в тій чи іншій країні ЄС.

Результати порівняльних досліджень доводять, що в залежності від рівня визначення і запровадження комплексу викладацьких умінь і компетентностей (міністерство або навчальний заклад) для педагогічної освіти в країнах ЄС є спільними цілий ряд компетенцій (див. табл.). На рівні навчальних закладів педагогічної освіти визначено більшу кількість компетентностей, які є спільними для всіх країн ЄС.

Таблиця.

Спільні педагогічні компетенції в країнах ЄС [2, с.160-161].

Центральний рівень	Рівень закладів педагогічної освіти
<ul style="list-style-type: none"> • предметні компетентності, • педагогічні компетентності, • компетентність щодо інтеграції теорії і практики, • компетентність щодо оцінки якості. 	<ul style="list-style-type: none"> • предметні компетентності; • педагогічні компетентності; • компетентність щодо інтеграції теорії і практики; • компетентність щодо оцінки якості; • компетентність щодо взаємодії й співробітництва; • компетентність у сфері мобільності; • лідерська компетентність; • компетентність щодо неперервного навчання і навчання упродовж життя.

Таким чином, на сучасному етапі суспільного розвитку компетентнісний підхід розглядають як один із чинників, що сприяють модернізації змісту європейської педагогічної освіти, він доповнює кла-

сичні підходи та освітні інновації, що допомагають освітянам гармонійно поєднувати позитивний досвід і традиції для реалізації сучасних освітніх цілей.

Список використаних джерел

1. Компетентнісний підхід до підготовки педагогів у зарубіжних країнах: теорія та практика : монографія / Н. М. Авшенюк, Т. М. Десятов, Л. М. Дяченко, Н. О. Постригач, Л. П. Пуховська, О. В. Сулима. – Кіровоград : Імекс, 2014. – 279 с.
2. Модернізація педагогічної освіти в європейському та євроатлантичному освітньому просторі : монографія / Н. М. Авшенюк, В. О. Кудін, О. І. Огієнко, Н. О. Постригач, Л. П. Пуховська. – К. : Педагогічна думка, 2011. – 232 с.
3. Післядипломна освіта в умовах євроінтеграції: сутність, зміст, технології, готовність до змін: навчально-методичний посібник / за наук. ред. Л.П. Пуховської – К. : Педагогічна думка, 2012. – 122 с.
4. Поліщук Л. П. Реорганізація системи професійної підготовки вчителів Англії в умовах формування європейського простору вищої освіти / Л. П. Поліщук // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2012. – Вип. 63. – С. 134-138.
5. European Commission. Common European Principles for Teacher Competencies and Qualifications [Електронний ресурс]. — Brussel : European Commission, 2005. – Режим доступу: <http://www.ateel.org/>

СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНИХ ФАХІВЦІВ

Коваленко Оксана Павлівна

Кіровоградська льотна академія Національного авіаційного університету

Визначенню сутності професійної компетентності присвячено роботи як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Професійна компетентність фахівця була предметом розгляду в дослідженнях А. Адольфа, Ю. Варданян, О Антонової, Л. Маслак, О. Дубасенюк, І. Зязюна, Л. Карпової, Н. Кузьміної, О. Ломакіної, А. Маркової, Г. Монахова, Н. Нічкало, М. Павлютенкова, А. Пискунова, М. Розова,

В. Сластьоніна та інших. Проблеми формування професійної компетентності, як складного багатовимірного феномена досліджують учені В. Кальней, С. Шишов, М. Волошина, А. Михайленко, Т. Плачинда.

Формування професійної компетентності в умовах ВНЗ, за В. Лунячком, відбувається шляхом придбання під час навчання суми компетенцій, які є